

навичками, а й здатністю до їх творчого використання, самостійної діяльності, навчання і самовдосконалення упродовж життя [5, с.35].

За окресленої проблеми викладач-початківець виступає як «учень», який навчається педагогічній майстерності в системі методичної роботи коледжу. Тому доцільність використання інтерактивних технологій навчання дорослих у даній ситуації є очевидною.

Підкреслимо, що інтерактивне навчання спонукає молодих викладачів до здорової конкуренції в пізнавальній, творчо-пошуковій діяльності, водночас уможливує розв'язувати проблемні психолого-педагогічні завдання як у парі, групі, так і самостійно.

Ефективними формами організації методичної роботи з молодими викладачами, апробованими на практиці в медичному коледжі є: *наставництво; творчі динамічні групи; школа педагогічного зростання.*

Вагоме значення в розвитку педагогічної компетентності викладача-початківця має наставництво, що сприяє прискореній та ефективній адаптації молодих викладачів до педагогічної роботи в коледжі, оволодінню новітніми освітніми технологіями; надає посильну допомогу в підготовці та проведенні занять, виховних заходів, розв'язанні професійних проблем і запобіганні конфліктів тощо.

Зауважимо, що саме в період становлення поряд із молодим викладачем повинен бути наставник – досвідчений педагог, який «своєчасно допомагає розібратися в усіх труднощах педагогічної роботи; розкрити секрети педагогіки; помітити іскорку педагогічної майстерності чи навіть таланту молодого викладача, спрямувати його роботу на постійний пошук, удосконалення, творчість» [1, с. 280].

Тому доцільним у системі методичної роботи медичного коледжу є створення творчих динамічних груп «наставник – викладач-початківець», «голова циклової комісії – викладач-початківець», «методист – викладач-початківець». Така форма співпраці дає можливість методичній службі медичного коледжу керувати процесом розвитку педагогічної компетентності викладачів-початківців, дотримуючись таких алгоритмів:

- навчально-підпорядкованого – досвідчений педагог передає свої знання і репрезентує досвід роботи, сприяє поглибленню психолого-педагогічних знань, умінь і навичок педагогічної діяльності, формуванню професійних якостей;

- репродуктивно-співвиконавчого – наставник і молодий викладач спільно розробляють навчально-методичне забезпечення

УДК 159.923.2:378(045)

Н.А. Побірченко

ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ В НАУЦІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розкрито поняття „компетентність” і „компетенції” сучасного науковця. Здійснено аналіз дослідницьких ситуацій; обґрунтовано дії особистісно-професійних компетенцій.

Ключові слова: компетентність, особистісно-професійні компетенції, наукове дослідження, цілепокладання в експерименті.

В статье раскрыты понятия „компетентность” и „компетенции” современного ученого. Осуществлен анализ исследовательских ситуаций; обоснованы действия личностно-профессиональных компетенций.

Ключевые слова: компетентность, личностно-профессиональные компетенции, научное исследование, целеполагание в эксперименте.

In this article you can find explanations of conceptions such as “competention” and “competence” of modern academic. You can find out the analyze of researched situations, substantiation of personally-professional competences.

Key words: competention, personally-professional competence, scientific research, the role or purpose in experiment.

Актуальність та значення наукових нововведень. Наука завжди була особливою розвивальною функцією суспільства й держави. Місія науки полягала в пошуках нових ідей, на засадах впровадження яких модернізується не лише практика освіти, а й, в цілому, державна організація. Через науку, з її прогресивними завданнями, здійснюються зовнішні впливи на формування свідомості і самосвідомості людини, регулюються її ціннісно-рефлексивні компетентності.

У словниках поняття „компетентність” розглядається як знання, уміння, здібності, достатні для певного виду діяльності; як обізнаність, авторитетність; як володіння знаннями, що дозволяють судити про щось; як володіння компетенцією. Поняття „компетенція”

визначається як коло питань, явищ, в яких дана особа володіє авторитетністю, знаннями, досвідом; як коло повноважень, галузь, що підлягає чимось повноваженню [3; 5].

Із масштабного визначення понять „компетентність” і „компетенція” в даній статті провідною буде наступна їх сутність: компетентність – знання, уміння, здібності, достатні для певного виду діяльності; компетенція – добра обізнаність із чимось; коло повноважень певної особи, організації [3; 5].

Сформульовані вище поняття узагальнюють функціональну сутність понять „компетентність” і „компетенція”, які можна використовувати як в науці, так і в освіті. Ці узагальнені поняття дають можливість конкретизувати особистісно-професійну компетентність, витоками якої можуть служити особистісно-професійні компетенції.

Таким чином, у понятті „особистісно-професійна компетентність”, що використовується в освіті, ми можемо розглядати систематизоване утворення освітніх функцій і діяльнісних ситуацій, яке закладено в якостях особистості фахівця в галузі освіти і у вимогах до виду його освітньо-професійної діяльності.

Аналіз дослідницьких праць вчених Н.М. Бібік, О.В. Овчарук, в контексті вище сказаного доводить, що освітні компетенції і особистісні якості визначаються у відповідності до кожного певного виду діяльності [2]. Такими компетенціями і якостями виступають наступні:

Приклад. У освітньо-управлінському виді діяльності, об'єктом якого є людина, до професійних **компетенцій** ми відносимо: 1) уміння співпрацювати з різними соціальними групами; 2) здатність до партнерської взаємодії в колективі співробітників.

У виді діяльності, в спрямованості якої провідною є обслуговувальна функція, а об'єктом виступає інформаційний простір, до професійних **компетенцій** ми відносимо здатність до моделювання інформаційного простору.

У виді діяльності, в якому провідним є забезпечення фінансової сфери, а об'єктом діяльності виступають фінанси, то до професійних **компетенцій** ми відносимо наявність дійового ставлення до грошей, фінансовий самоконтроль, розробка напрямів бюджету, тощо.

Відповідно до вище представлених професійних компетенцій в освіті надається перевага таким особистісним якостям як: зовнішня привабливість, наполегливість в освіті, комунікабельність.

Узагальнюючи вище описане, виділимо особистісно-професійні

педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі та медичному коледжі зокрема; проходять попереднє діагностування на готовність до педагогічної роботи. На основі даних педагогічного моніторингу (анкетування, бесіди, спостереження, відвідування занять) здійснюється збір інформації про молодого викладача, його готовність до педагогічної діяльності; проводиться аналіз отриманої інформації; відбувається планування і корекція змісту методичної роботи з урахуваннями потреб молодих спеціалістів; здійснюється прогнозування розвитку і становлення молодого спеціаліста як педагога. Доцільним на даному етапі є ознайомлення методиста коледжу із особою справою кожного молодого спеціаліста, зокрема біографічними даними, освітою, сімейним станом, відомостями про захоплення й уподобання, про можливі досягнення і здобутки. Саме в період адаптації викладачів-початківців важливо виявити прогалини та недоліки в готовності до педагогічної діяльності, щоб надалі запобігти їх прояву і допомогти подолати професійні труднощі.

Наступним кроком у розвитку педагогічної компетентності викладачів-початківців у системі методичної роботи медичних коледжів є професійне становлення як педагога, що здійснюється за трьома напрямками: професійно-змістовим; професійно-діяльнісним та професійно-особистісним. Відповідно до зазначеного методична підтримка молодого викладача забезпечується в таких аспектах: предметно-логічному (відбір змісту діяльності); структурно-діяльнісному (відбір ефективних форм діяльності); організаційно-комунікативному (визначення методів співпраці).

Практика показує, що найбільш ефективно реалізується проблема розвитку педагогічної компетентності викладачів-початківців у системі методичної роботи медичного коледжу за андрагогічною моделлю, в якій надається перевага інтерактивним освітнім технологіям, з урахуванням інтерактивних принципів навчання та відповідних форм і методів їх реалізації.

Через поняття «інтерактивні технології» у наукових працях з педагогіки процес навчання описується як спілкування, кооперація, інтеграція співробітництва учасників [4, с.4].

Інтерактивне навчання дорослих нині набуває важливого значення та актуалізується завданнями сучасної професійної освіти. Так, нова якість сучасної освіти, зорієнтована на формування та розвиток інтелектуальної, творчої, компетентної особистості, здатної до інноваційної діяльності й інноваційного сприймання сучасного світу, визначається не тільки отриманими знаннями, уміннями й

підтримує *методична робота* в медичному коледжі, що є спеціальним комплексом взаємопов'язаних форм, методів і засобів, спрямованих на розвиток педагогічної компетентності, розкриття творчого потенціалу педагогів, їх безперервну педагогічну та фахову медичну освіту, яка зорієнтована в кінцевому результаті на підвищення рівня освіченості, розвиненості та вихованості студентів.

Розвиток педагогічної компетентності викладачів-початків у системі методичної роботи медичного коледжу охоплює професійну адаптацію, професійне становлення як педагога, набуття педагогічної майстерності, проходження атестації, як результат – присвоєння кваліфікаційної категорії педагогічного працівника.

Зазначимо, що професійна адаптація - це процес інтеграції у професію, оволодіння майстерністю, застосування професійних знань, умінь і навичок до конкретних ситуацій [5, с. 104].

Аналіз наукових досліджень дає можливість стверджувати, що адаптація викладачів-початківців здійснюється за напрямками: соціально-психологічним (усвідомлення соціального статусу педагога, входження в педагогічний та студентський колективи) та професійним (підвищення рівня професійної підготовки молодих спеціалістів шляхом поглиблення психолого-педагогічних знань, умінь і навичок, набуття професійно значущих якостей, необхідних для реалізації педагогічної діяльності).

Підкреслимо, що методична робота спрямована на особистість молодого викладача і виконує такі функції щодо управління процесом адаптації та розвитку педагогічної компетентності: діагностичну, професійно-освітню, оцінювальну-прогностичну, аналітичну, організаційно-координаційну, регуляторно-корекційну та контролюючу.

Методичне управління адаптацією та розвитком педагогічної компетентності молодого викладача – це процес визначення стратегії й тактики досягнення заданого кваліфікаційного рівня. Відповідно перспективні завдання методичної роботи щодо підтримки педагогічної діяльності викладачів-початківців є стратегією, а поточні – тактикою адаптації та розвитку педагогічної компетентності.

Першочерговим завданням методичної роботи в період адаптації є вироблення у молодого викладача узагальненого способу педагогічної діяльності, на основі якого в майбутньому здійснюватиметься розвиток педагогічної компетентності. Тому на початку навчального процесу молоді спеціалісти ознайомлюються з посадовою інструкцією викладача вищого навчального закладу, особливостями

компетенції цілепокладання в освіті: 1) орієнтація на учнів, уміння швидко адаптуватися до емоційного стану учнів; 2) ситуаційний підхід до розробки змісту навчання; 3) прагнення дотримуватися етики поведінки і встановлених стандартів в педагогічному колективі; 4) уміння визначати критерії оцінювання якості знань, умінь і навичок; 5) володіння прийомами контактності і спостережливості за поведінковими реакціями учнів і колег; 6) дотримання виразності у мовленнєвій культурі професійного спілкування.

Спільність і відмінність особистісно-професійних компетенцій, що набуваються в освіті і в науці, залежить від того, в якому періоді розвитку знаходиться особистість. Так, у кризовому стані людині важко адекватно усвідомлювати особливості свого темпераменту і рис характеру та набувати відповідних до них професійних компетенцій. Зокрема, йдеться про здатність керувати власною довільною та післядовільною увагою; своєчасно вирішувати проблеми свого саморозвитку і самореалізації набутих компетенцій. У кризовому стані особистісно-професійні компетенції тісно пов'язані з екологічними проблемами, що поглиблюють в них неусвідомлене прийняття рішень.

В освіті відмічається багатопрофільність видів діяльності. На відміну від визначеного вище поняття, що стосувалося видів діяльності в освіті, в науці провідною є науково-дослідна діяльність. Відповідно сутність поняття „особистісно-професійна компетентність” в нашій статті розглядається як цілепокладальний супровід науково-дослідної діяльності.

Функціями цілепокладального супроводу в науці є відстежування відповідності компонентів цілепокладання з процесом експериментального дослідження.

До компонентів цілепокладального супроводу в науці віднесено: 1) мета дослідження; 2) наукові концепти (теорія і методологія, об'єкт, предмет, гіпотетичні ідеї); 3) завдання експериментального дослідження; 4) методи дослідження; 5) діагностичні виміри (традиційно існуючі психодіагностичні методики, самодіагностика та її різновиди); 6) очікувані результати; проблемні методи і ситуації; мотиви і обґрунтовані цінності проблеми наукового дослідження; прогнозування завдань, що поглиблюють проблему дослідження; 7) аналітико-оцінювальний компонент; 8) висновки.

Таким чином, із названих компонентів цілепокладання в освіті і в науці спільними є: мета, завдання і очікувані результати. Підкреслимо, що окремі компоненти освіти і науки є спільними лише за назвою, а

різняються за змістом. За допомогою схеми 1 опишемо компоненти цілепокладального супроводу та їх основні функції.

Схема 1

Цілепокладальний супровід наукового дослідження

№	Компоненти супроводу	Функції
1.	Мета дослідження	Визначення сутності етапів дослідження
2.	Наукові концепції: теорія методологія об'єкт предмет гіпотеза	аналітичне обґрунтування взаємозв'язків між набутими і новими науковими результатами; встановлення закономірностей, виділення наукових підходів і активних методів, що співвідносяться з темою дослідження; визначення загальної проблеми; конкретизація одного з провідних нових напрямів дослідження; формулювання нових ідей, що потребують експериментальної апробації
3.	Завдання дослідження	Підтвердження актуальності проблеми і конкретизація її вирішення
4.	Методи дослідження	Визначення активних методів, що складають новий аспект дослідження
5.	Діагностичні виміри	Складання комплексу психодіагностичних методик; виділення показників і критеріїв аналізу
6.	Очікувані результати	Представлення наукових фактів, отриманих в результаті дослідження
7.	Аналітико-оцінювальний	Виконання дій аналізу на всіх етапах дослідження; визначення цінності результатів кожного етапу дослідження. Прийняття до уваги мотивів дослідження. За необхідності складання корекційних програм.
8.	Висновки	Виділення найбільш значущих результатів кожного етапу; узагальнення і прийняття рішення щодо їх використання в науці.

Зауважимо, що описані в схемі 1 функції цілепокладання можуть скласти зміст особистісно-професійних компетенцій в науці. Особливістю особистісно-професійних компетенцій є методи дослідження, що використовуються в науці.

Виділимо специфіку, якою характеризуються особливості наукового дослідження проблеми – об'єднуються особистісні і діяльнісні компетенції виконання наукової роботи:

Щороку педагогічний склад медичного коледжу поповнюється молодими спеціалістами, переважно випускниками вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів II-IV рівнів акредитації, які не мають спеціальної педагогічної освіти, відповідно не в повній мірі готові до педагогічної діяльності. На початку професійного становлення у більшості молодих викладачів виникає низка подібних проблем і труднощів у підготовці та проведенні занять; у використанні доцільних форм і методів навчання, розвитку, виховання й прояву інтелектуально-творчих здібностей студентів; у спілкуванні, володінні увагою студентської аудиторії; оформленні навчально-методичної документації тощо. Як правило, при викладанні тієї чи іншої дисципліни викладачі-початківці використовують масово-репродуктивні форми і методи навчання; припускаються типових помилок у проведенні занять; відтворюють і наслідують стиль роботи своїх колишніх педагогів і нинішніх колег, безумовно запозичивши позитивне та раціональне. Натомість становлення викладача-початківця повинно відбуватись шляхом творчого пошуку, виважених спроб, продуманих дій, прогнозованих результатів навчально-виховного процесу.

Аналіз наукових джерел показує, що розвиток педагогічної компетентності викладачів-початківців досліджено за окремими аспектами, зокрема, адаптація молодого викладача до професійної діяльності в школі (О.Г. Мороз, К.К. Платонов, О.А. Шиян), самореалізація молодого вчителя (Н.М. Лосева М.І. Ситникова), самоактуалізація особистості викладача (О.В. Андрієнко); що методична робота в системі навчального закладу розглядається як складова підвищення кваліфікації педагогів (Ю.К. Бабанський, Н.М. Ващенко, Б.А. Дяченко, І.П. Жерносек, В.С. Пікельна); що використання інтерактивних технологій є доцільним й ефективним у навчанні дорослих (С.О. Сисоєва). Разом з тим, розвиток педагогічної компетентності викладачів у системі методичної роботи медичних коледжів ґрунтовно не досліджувався.

З огляду на вище зазначене, вважаємо за доцільне висвітлити особливості розвитку педагогічної компетентності викладачів-початківців із використанням інтерактивних технологій навчання дорослих в системі методичної роботи медичного коледжу; охарактеризувати періоди адаптації та становлення їх як педагогів.

Як показує практика, подолати труднощі професійного, соціально-психологічного, методологічного та методичного характеру викладачам-початківцям в педагогічній діяльності допомагає й

УДК: 61(071.2):378.147

С.Є. Бухальська

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ- ПОЧАТКІВЦІВ У СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

У статті розглядається важлива проблема розвитку педагогічної компетентності молодих викладачів у системі методичної роботи медичного коледжу; виокремлюються періоди адаптації та становлення педагога; визначається сутність поняття «інтерактивне навчання дорослих», що передбачає підвищення професійної та педагогічної кваліфікації викладачів медичних навчальних закладів.

Ключові слова: педагогічна компетентність, адаптація, професійне становлення, молодий викладач, медичний коледж, методична робота.

В статье рассматривается важная проблема развития педагогической компетентности молодых преподавателей в системе методической работы медицинского колледжа; выделяются периоды адаптации и профессионального становления; определяется сущность понятия «интерактивное обучение взрослых», что предусматривает повышение профессиональной и педагогической квалификации преподавателей медицинских учебных заведений.

Ключевые слова: педагогическая компетентность, адаптация, профессиональное становление, молодой преподаватель, интерактивное обучение взрослых, медицинский колледж, методическая работа.

The important problem the young teachers' pedagogical competence development in the system of medical college methodical work is considered in the article; the teacher's adaptation and formation periods are distinguished; the meaning of the term «interactive training of adults», which provides professional and pedagogical qualification extension of medical educational establishments' teachers.

Key words: pedagogical competency, adaptation, professional formation, young teacher, interactive training of adults, medical college, methodical work.

© Бухальська С.Є., 2011 р.

- володіння індивідуальним стилем науково-дослідницької діяльності;

- мобілізація ціннісних якостей особистості, що забезпечують досягнення успішних результатів;

компетенції: 1) здатність легко прискорювати дії і переходити від одного стану до іншого (фізичний вимір); 2) уміння планувати, систематично і якісно виконувати дії, пов'язані з проблемою дослідження (фізичний вимір);

- глибокі знання в області застосування технологій наукового дослідження;

компетенції (особистісно-професійні): 1) визначати ефективні способи формулювання і рішення дослідницької задачі; 2) володіння професійною позицією, отриманою у формулюванні реально наукових висновків і прогнозувальних результатів;

особистісні якості: сила волі і стійкість; постійна готовність до процесу прийняття рішень;

- здатність до встановлення зв'язків між компонентами цілепокладання, процесом і результатами дослідження;

компетенції (особистісно-професійні): уміння визнавати неочікувані суб'єктом роботи наукові ідеї інших дослідників;

особистісні якості: 1) здатність бути вимогливим до себе; 2) уміння самостійно підтримувати професійну працездатність, активну комунікабельність; 3) навички креативного мислення при оцінюванні результатів наукового дослідження;

- володіння методами науково-дослідницької діяльності, діагностичним інструментарієм контролю;

компетенції (особистісно-професійні): уміння дотримуватися об'єктивності в самооцінюванні;

особистісні якості: рішучість, ризик у виконанні професійних науково-дослідницьких обов'язків;

- здатність адекватно реагувати на всі протиріччя, труднощі, неузгодженості, що неочікувано виникають в ситуаціях дослідження;

компетенції (особистісно-професійні): навички в дотриманні принципу „не моя ідея – не апробовуй”;

особистісні якості: здатність до саморозвитку гнучкості і нестандартності самоаналізу змін в процесі дослідження.

Цінність наукового дослідження вимірюється не стільки отриманими результатами, скільки використаними в ньому методами і комплектами психодіагностичних методик.

Опишемо найбільш популярні методи сучасних досліджень в

науці: метод проблем; метод конкретних ситуацій; метод гри.

У методі проблем ключова роль відводиться характеру відтворення пошуку, висуненню гіпотез, їх обґрунтуванню і перевірці, оцінці отриманих результатів. Таким чином, проблемний виклад моделює і відображає процес людського пізнання.

Метод конкретних ситуацій полягає в проблемному викладі знань з подальшою організацією самостійної пізнавальної діяльності.

Ігровий метод полягає у використанні ігрової діяльності при самостійному рішенні системи ситуацій, що виникають в ході моделювання професійної діяльності.

Виділимо та охарактеризуємо основні етапи наукового дослідження.

Вступ. Соціальне визначення проблеми наукового дослідження. Стислий опис нормативних документів, що стосуються модернізації освіти та науки і цим конкретизуються напрями наукового дослідження.

Приклад. „Основні завдання щодо модернізації вищої освіти, зокрема, економічної, визначаються Законом України «Про вищу освіту» (2002); «Про Національну доктрину розвитку освіти»(2002); Болонською декларацією Євросоюзу (1999); Державною програмою «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки» та ін.” [4, с. 1].

Аналіз вище наведеного прикладу дозволяє виділити наступні особистісно-професійні **компетенції**: 1) соціальна обізнаність із законодавчо-нормативною базою професійних вимог; 2) уміння актуалізувати і виділяти експериментальні проблеми, що потребують дослідження.

Перший етап. Теоретико-методологічний аналіз проблеми. Розгорнутий, образно-когнітивний аналіз дібраних для дослідження наукових джерел вітчизняних та зарубіжних авторів.

Приклад. Виділення експериментальної проблеми дослідження: „...сучасний льотчик повинен володіти: функціональною та психологічною готовністю до професійної діяльності, розвинутими евристичними компонентами діяльності, оперативною пам'яттю й мисленням, здатністю вирішувати проблемні задачі, аналізувати та правильно оцінювати обстановку в стресогенних умовах діяльності, грамотно приймати й надійно реалізовувати рішення в особливих та критичних ситуаціях тощо” [1, с. 1].

Компетенції першого етапу: 1) орієнтація на оволодіння методологічними знаннями; 2) уміння користуватися способами

2. Саюк О. Д. Порівняльний аналіз професійної підготовки педагогічних працівників в університетах України та Євросоюзу [Електронний ресурс] / О. Д. Саюк. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NiO/2009_10/pedagogika/Sayuk.htm.

3. Шемпрух І. Тенденції розвитку педагогічної освіти вчителів у Польщі (1918 - 1999 рр.) : дис... докт. пед. наук : спец. 13.00.04 / Іоланта Шемпрух. – К., 2001. – 497 с.

4. Dzienik Ustaw. – Rozporządzenie Rady Ministrów PNR. – 1979. – Nr. 18. – Poz. 134.

5. Murawska E. Zawód nauczyciela w percepcji studentów pedagogiki (na przykłady badań opinii studentów Akademii Pomorskiej w Słupsku / Ewa Murawska. – Młodzież w zmieniającym się świecie. Egzemplifikacje teoretyczne i empiryczne. Red.naukowa:K.Juszczak. – Szczecin 2011. – 135-163 s.

6. Parol R. Postzeganie czynników kształtujących poczucie zdrowia psychicznego przez osoby studiujące na Akademii Pomorskiej w Słupsku / Robert Parol. – Młodzież w zmieniającym się świecie. Egzemplifikacje teoretyczne i empiryczne. Red.naukowa:K.Juszczak. – Szczecin 2011. – 17-46 s.

7. Akademia Pomorska w Słupsku [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.apsl.edu.pl/historia.php.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2011р.

Щомісячно академією здійснюються підписка на газети та журнали (в кількості 760 найменувань, з них 47 закордонних журналів). У головній бібліотеці студенти мають цілодобовий необмежений доступ до електронних бібліотечних баз як польських так і закордонних джерел.

Науково-педагогічних працівників і студентів Поморської академії для їх всебічного розвитку активно залучають до роботи в наукових організаціях і товариствах, а також в академічному хорі *Iuventus Cantans*, які функціонують на базі навчального закладу [7].

Насьогодні, Поморська академія міста Слупськ є потужним науковим, освітнім осередком у Поморському регіоні Республіки Польща, яка плідно співпрацює не тільки з польським вищими навчальними закладами, а й з іноземними науковими і навчальними закладами.

Отже, проаналізувавши історію становлення та розвитку Поморської академії можна виділити такі етапи: перший етап – Вчительська студія – 1957-1969 рр.; другий етап – Вища вчительська школа – 1969-1974 рр.; третій етап – Вища педагогічна школа – 1974-2000 рр.; четвертий етап – Поморська педагогічна академія – 2000-2006 рр.; п'ятий етап – Поморська академія – з 2006 року і до сьогоднішнього дня.

Підводячи підсумки проведеного аналізу, ми прийшли до висновку, що завдяки плідній роботі науково-педагогічного колективу та студентства, за сприяння владних структур регіону та країни заклад пройшов шлях від вчительської студії, яка проводила підготовку вчительських кадрів до сучасного багатoproфільної академії, яка здійснює підготовку висококваліфікованих фахівців для економіки Поморського регіону і Республіки Польща в цілому. Входження галузі освіти України до європейської спільноти передбачає вивчення досвіду розвитку вищих навчальних закладів інших країн. Історія розвитку та реорганізації Поморської академії є цікавою і може бути використана вищими навчальними закладами нашої країни в період трансформації вищої освіти.

Література

1. Вільчковський Е. С. Підготовка педагогів для дошкільних закладів у польських ВНЗ в контексті Болонського Процесу [Електронний ресурс] / Вільчковський Е. С., Вільчковська А. Е., Пасічник В. Р. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpbdpu/Ped/2010_1/Vilchk.pdf.

продуктивного аналізу процесу і результатів досліджень, що співвідносяться з іншими авторами і з конкретною темою дослідження автора.

Продуктивним способом дій на даному етапі дослідження є аналіз виділених автором реально діючих в суспільстві проблем, що потребують наукового дослідження. Аналіз таких досліджень і практичного стану професійної підготовки майбутніх фахівців певного профілю показує, що існують суперечності, уникненню яких можуть сприяти сформовані компетентності фахівців. Зокрема, до таких суперечностей відносимо неможливість дотримуватися відповідності між обсягом новітньої інформації та застосування в професійній підготовці майбутніх фахівців без сучасних технологій [4, с. 1].

Другий етап – початок експериментального дослідження. Робота зі смисловими блоками дослідження, що складають організаційну процедуру дослідження. Визначаються відповідні підходи до теми дослідження, описується функціональне призначення кожного з підходів, що складатиме концепцію дослідження, на основі якої розробляється цілісна програма експериментальної роботи.

З урахуванням організаційно-методичних умов, концепції, програми, виявлених проблем, складається один із компонентів цілепокладання дослідження.

Приклад. „Дослідження системи застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх економістів у вищих навчальних закладах здійснюється на засадах системного, діяльнісного, особистісного, синергетичного та компетентісного підходів...”

Діяльнісний підхід у дослідженні використовується для розгляду суб'єктно-орієнтованої організації й управління навчальною діяльністю студентів, сприяє перебудові навчального процесу...

Особистісний підхід застосовується як методологічний інструментарій дослідження при аналізі становлення і розвитку особистісних властивостей майбутніх економістів, їх особистісного досвіду, забезпеченні врахування потреб, мотивів, здібностей, активності, інтелекту, індивідуально-психологічних та функціональних особливостей...

Синергетичний підхід у дослідженні застосовується з точки зору наукових уявлень про світ як взаємодії складних систем, здатних до самоорганізації...

Компетентісний підхід використовується у дослідження процесу

формування професійних компетенцій економістів з урахуванням специфіки їх професійної діяльності, відображення загальних та спеціальних професійних знань, умінь, навичок, особистісних якостей, професійних прагнень, зокрема, інформаційної компетентності...” [4, с. 4-5].

Компетенції другого етапу: 1) уміння виділяти провідні ідеї науки і практики; 2) уміння співвідносити бажання і можливості власного „Я” в науковому дослідженні: (що „Я” хочу дослідити?) з реальними знаннями, досвідом (що „Я” можу дослідити) та соціальною цінністю проблеми (що мені потрібно досліджувати, на яку проблему є соціальне замовлення?).

Третій етап – експеримент з нововведенням. Реалізуються діагностико-методичні компетенції.

На третьому етапі експерименту в науковому дослідженні трансформується процес розвитку проблеми в процес апробації недостатньо виявлених, але цінних для розкриття конкретної теми питань.

Експериментом третього етапу здійснюється перевірка концептуальних ідей. Трансформація процесу „відомого”, того, що вже досліджено, в процес „невідомого”, в те, що, на думку автора теми дослідження, потрібно дослідити. При цьому використовується орієнтувальна основа, опорами якої є дослідницька компетентність.

Приклад. „Грунтуючись на досягненнях наукової думки для визначення якісної характеристики готовності майбутніх пілотів до вирішення проблемних ситуацій у професійній діяльності, виділяємо рівні оволодіння курсантами знаннями, навичками, уміннями (незадовільний, задовільний, продуктивний, високий) та встановлюємо критерії сформованості готовності майбутніх пілотів до вирішення проблемних ситуацій у професійній діяльності (рівень підготовки до знань; рівень виконання ситуаційних вправ на тренажерах; швидкість та точність вирішення ситуаційних завдань; рівень сформованості професійних умінь на навичок).” [1, с. 11].

Таким чином, на третьому етапі експерименту провідну особистісно-професійну **компетентність складають механізми дослідницької поведінки. До таких механізмів в поведінці автора теми наукового дослідження доцільно віднести його стиль мислення, пізнавальну потребу, спрямованість на самоактуалізацію, дії творчості, вияви когнітивного саморозвитку; дії оцінки та самооцінювання нових способів застосування відомого в пошуках невідомого.**

Особливо важливим аспектом експерименту виступає

У 2008 році при академії було відкрито Центр чистої енергії і Центр виховання і профілактики, метою діяльності яких є проведення досліджень в Середньопоморському регіоні. На факультетах Філологічно-історичному і Математично-природничому відкриті наукові ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора історичних та біологічних наук.

В Поморській академії працює 550 науково-педагогічних працівників, з них 89 професорів і 260 кандидатів наук (докторів філософії). В останні роки до науково-педагогічної діяльності в академії активно залучаються науковці з Німеччини, Росії, Туреччини, України, Угорщини та Великобританії.

В Поморській академії міста Слупськ навчається 5500 студентів, які здобувають професійну підготовку по 22 напрямках на 100 спеціальностях, як на стаціонарній так і на заочній формах навчання. Підготовка фахівців проводиться як за рахунок держави, так і за рахунок фізичних та юридичних осіб. Підготовка майбутніх фахівців проводиться на двох освітньо-кваліфікаційних рівнях (I-ий рівень – ліценціат, II-ий рівень – магістр). На першому рівні навчання проводиться по 14 напрямках (національна безпека, англійська філологія, германська філологія, культурологія, політологія, фізика, технічна (інженерна) фізика, догляд за хворими, рятувальна медична служба, охорона середовища, публічне здоров'я, філософія, соціологія, соціальна робота). На другому освітньо-кваліфікаційному рівні здійснюють підготовку на 8 напрямках: польська філологія, російська філологія, історія, біологія, географія, педагогіка, артистична освіта в сфері музичного мистецтва та математика.

На базі Поморської академії проводять післядипломне навчання для працюючих фахівців. По замовленню різних підприємств та фірм академія проводить різноманітні експертизи, анкетні дослідження, соціологічні опитування та інше.

Поморська академія міста Слупськ розташована в Академічному містечку, де знаходяться 3 студентські гуртожитки, їдальня, клуби MATRIX і INDEX, а також спортивна база. Студенти мають постійний доступ до мережі Інтернет через кабельні і бездротові канали. За останні роки адміністрацією академії активно проводяться заходи щодо поліпшення матеріально-технічної та науково-методичної бази навчального закладу.

Поморська академія має найбільший бібліотечний фонд в регіоні, який налічує загальну кількість 349 819 бібліотечних одиниць, з них 42 425 одиниць навчально-методичної спеціальної літератури.

підтримувались прагнення науково-педагогічних працівників і студентів до навчання і самовдосконалення, особлива увага приділялась фізичному та психічному здоров'ю науково-педагогічних працівників та студентів, культивувались повага до поглядів кожної особистості, підтримувались творча співпраця між викладачами і студентами та інше [5, с.45].

Основною метою діяльності Поморської академії перед суспільством є підготовка висококваліфікованих кадрів для Поморського регіону і всієї Республіки Польща, навчання і виховання нового покоління молоді в дусі відповідальності за майбутнє країни та світу в цілому. Приймаючи виклики сучасного світу заклад дбає про високу якість навчання і виховання орієнтуючись на освітні вимоги ринку, які швидко змінюються.

Поморська академія – регіональний навчальний заклад, який проводить підготовку фахівців для потреб кадрового ринку регіону по таким напрямках підготовки: біологічний, фізичний, гуманітарний, математичний, медичний, геологічний, юридичний, а також фахівців з музичних мистецтв.

На сьогоднішній день в Поморській академії функціонують три відділи: Філолого-історичний, Математично-природничий і Освітньо-філософський, які об'єднані в 9 інститутів і 3 кафедри. До складу Філолого-історичного відділу входять: Інститут історії, Інститут неофілології, Інститут польської філології та кафедра національної безпеки. Математично-природничий відділ складається з: Інституту фізики, Інституту географії, Інституту математики, Інституту біології і охорони середовища, кафедри інформатики і статистики, кафедри догляду за хворими. Освітньо-філософський відділ об'єднує: Інститут педагогіки, Інститут музики та кафедру філософії.

Навчально-виховний процес академії обслуговують такі самостійні структурні підрозділи: наукове видавництво, архів академії, головна бібліотека, лабораторія з дослідження іноземних мов, спортивно-реабілітаційний центр та інформаційний центр. За період роботи науковим видавництвом було опубліковано понад 700 найменувань друківаних одиниць. Щомісячно видаються нові наукові праці, авторами яких є науково-педагогічні працівники академії та науковці інших країн. На базі наукового видавництва щорічно публікуються такі наукові журнали: „Baltic Coastal Zone”, „Śląskie Prace Biologiczne”, „Śląskie Prace Geograficzne”, „Śląskie Prace Historyczne”, „Śląskie Prace Filologiczne”.

організований контроль, експрес-контроль і самодіагностика.

Приклад. „На I-му етапі, у процесі формування загальнотехнічних знань, використовується вхідний контроль.

На II-му етапі, в процесі поточного контролю, увага акцентується на рівні знань і умінь курсантів-пілотів, що демонструються ними на практичних заняттях (швидкість та точність вирішення ситуаційних завдань – завдань для перевірки знань та умінь курсантів-пілотів діяти в практичних ситуаціях), а також у процесі підготовки на комп'ютерних тренажерах...

III-му етапу відповідає рубіжний контроль – контроль навичок і знань курсантів після закінчення вивчення теми, модуля, який передбачає розв'язання тестових завдань та виконання курсової роботи, у межах якої курсант вирішує запропоновані ситуаційні завдання. Цей вид контролю носить інтелектуально-операційний характер.

На IV-му етапі здійснюється підсумковий контроль – контроль знань, навичок, умінь у вигляді залікового тесту з усього предмету (у процесі складання іспиту).

Відстрочений контроль – контроль залишкових знань і умінь проводиться в процесі тренажерної підготовки, безпосередньо перед початком фахової практики на V етапі.” [1, с. 10-11].

Експрес-контроль. Завдання 1. Кожен з Вас виконував або збирається виконувати наукове дослідження. Якими Ви володієте навичками (особистісними і професійними), методами (професійними), прийомами (особистісними), способами розв'язування дослідницьких завдань (індивідуально-особистісні)?

Завдання 2. Якими ціннісними якостями власної особистості Ви будете користуватися, щоб мобілізуватися та оптимізувати процес виконання науково-дослідних завдань?

Завдання 3. Спробуйте вибрати загальну компетентність і відобразити в її змісті особистісно-професійні компетенції.

Самодіагностика. Методика „Я-компетентний. Мої компетенції” (адаптована Н.А. Побірченко на основі тесту готовності до саморозвитку В. Павлова).

Мета: Визначення провідної компетенції особистості.

Інструкція: „Оцініть наскільки вірні для Вас твердження, наведені нижче. Якщо вірні, то напроти порядкового номера твердження поставте знак „+”; якщо невірні, то поставте знак „-”. Якщо Ви не знаєте як відповісти, поставте знак „?”. Останній варіант відповіді допускається лише в крайніх випадках”.

Стимульний матеріал:

1. У мене часто з'являється бажання більше дізнатися про себе.
2. Я вважаю, що у мене немає необхідності у чомусь мінятися.
3. Я упевнений (на) у своїх силах.
4. Я вірю, що все задумане мною здійсниться.
5. У мене немає бажання знати свої мінуси та плюси.
6. В моїх планах частіше сподіваюсь на вдачу, ніж на себе.
7. Я хочу краще та ефективніше працювати.
8. Я умію примусити та змінити себе, коли це потрібно.
9. Мої невдачі частіше пов'язані з невмінням це робити.
10. Я цікавлюся думкою інших про мої якості і можливості.
11. Мені важко самостійно досягти задуманого і виховати себе.
12. В будь-якій справі я не боюсь невдач і помилок.
13. Мої якості та уміння відповідають вимогам моєї професії.
14. Обставини сильніші за мене, навіть якщо я хочу щось зробити.

Очікувані результати: за кількістю отриманих балів визначається провідна компетенція особистості:

- 1) уміння організовувати самопізнання: твердження № 1, 2, 5, 7, 13;
- 2) дії вольових рис характеру: твердження № 3, 4, 8, 11, 12;
- 3) уміння визначати свій локус контролю: твердження № 6, 9, 14;
- 4) здатність до психорефлексії: твердження № 10.

Висновки. Узагальнення основних досягнень в дослідженні проблеми.

Приклад. Показниками належності особистості до суб'єктів науково-дослідницької діяльності є наступне: 1) активне пізнавальне ставлення до нової інформації, до її витоків і практичного використання; 2) усвідомлене структурування своєї наукової діяльності і її успішних етапів; 3) прагнення до самооновлення стратегій дослідження.

Необхідним в експерименті є прийняття рішень щодо подальшого розвитку взаємозв'язків конкретного наукового дослідження з іншими галузями наукових знань.

Приклад. „...обґрунтовані в експерименті умови формування готовності майбутніх пілотів до вирішення проблемних ситуацій передбачають забезпечення інтелектуального й творчого розвитку майбутніх фахівців на основі сучасних технологій та методик навчання (особистісно-орієнтоване навчання, проблемне навчання, ігрове навчання), залучення до навчальної діяльності в межах самостійної роботи, використання комп'ютерних програм і

Сьогоднішній стан навчально-виховної роботи Поморської академії є результатом багаторічної творчої роботи ректорів, деканів, керівників структурних підрозділів, а також науково-педагогічного колективу і студентської громади закладу. Більше сорока років навчальний заклад служить польській освіті, проводячи висококваліфіковану підготовку фахівців для Поморського регіону Республіки Польща.

Поморська академія в місті Слупськ – вищий учбовий заклад, який пройшов складний шлях реорганізації і перетворень від Вищої педагогічної школи до Поморської Академії. На сьогоднішній день актуальною для науково-педагогічного колективу є стратегія подальшого розвитку навчального закладу, яка спрямована на здобуття статусу університету.

Поморська академія в місті Слупськ – є вищим навчальним закладом з цікавою сорокарічною історією. Навчальний заклад було створено в 1969 році на підставі розпорядження Ради Міністрів Польської Народної Республіки [4]. В цей період заклад здобув статус вищої вчительської школи. Ректором було призначено доктора Богуслава Древняка, який перебував на цій посаді впродовж 1969–1971 рр. Слід зазначити, що Слупську вищу вчительську школу було створено на базі вчительської студії, яка функціонувала з 1957 року (вчительська студія – навчальний заклад, в якому в післявоєнний період проводили фахову підготовку вчителів для 5–7 класів загальноосвітніх шкіл).

За період багаторічної історії вищезгаданий навчальний заклад декілька раз змінював назву, статус і весь час проводились роботи з реорганізації організаційної структури. В 1974 році завдяки напруженій роботі адміністрації, науково-педагогічного колективу та студентської громади навчальний заклад здобув статус вищого навчального закладу – Слупської вищої педагогічної школи, що дало змогу проводити підготовку на рівні “магістр”.

В 2000 році заклад отримав назву Поморської педагогічної академії у місті Слупськ. Статут Поморської академії був затверджений Ухвалою Сенату міста Слупськ № 5/2006/ХІІ від 29 березня 2006 р., а 22 листопада 2006 року навчальний заклад було реорганізовано в Поморську академію, що дало можливість проводити підготовку фахівців з різних напрямів і спеціальностей (не тільки педагогічних).

Навчально-виховна та наукова діяльність Поморської академії базується на багатовікових традиціях західноєвропейських університетів, де особлива увага завжди приділялась: розвитку науки,

та духовного потенціалу української нації. Прогресивний розвиток суспільства невідривно пов'язаний з удосконаленням вищої педагогічної освіти, її якості, адже знання, уміння і навички, якими володіє особистість є рушійною силою розвитку держави в усіх сферах. Від професіоналізму педагога залежить подальша діяльність майбутніх фахівців різних професій. Тому важливим є підготовка вчителів здатних здійснювати навчальний процес на гуманістичних та демократичних засадах, виховувати в молодого покоління кращі моральні якості, спрямовувати діяльність на розвиток та самореалізацію особистості [2].

Створення та функціонування української системи педагогічної освіти має базуватися на національних освітніх і виховних традиціях, їх збереженні та примноженні, одночасно враховувати кращі досягнення педагогіки європейських держав та інших країн світу. Особливої уваги при дослідженні даного питання заслуговують вивчення праць таких польських вчених як: А.Шицувни, Й. Давіда, В. Дзебжіцкої, Г. Ровіда, С.Гессена, С. Балея, В.Наврочинського, З.Мислаковського, С.Добровольського, М.Креутца, С.Лемпіцького, С.Шумана, Й.Кулпи, В. Суходольського, Т. Голувко та ін [3, с.6]. В останнє десятиріччя українськими вченими активно здійснюється дослідження освітньої галузі в різних країнах світу (Н. Абашкіна, Г. Андрушук, С. Власенко, В. Жуковський, Н. Заїченко, Л. Зязюн, Т. Кошмакова, К. Корсак, В.Кремінь, М. Лещенко, О. Локшина, О. Михайленко, В. Поліщук, Л. Пуховська, С.Сисоєва, А. Шевченко, Л.Хоружа та інші). Значний інтерес у вітчизняних дослідників викликав зарубіжний досвід підготовки педагогічних кадрів. Особливої уваги заслуговують наукові розробки у цьому напрямку Л. Пуховської, В. Гаманюк, М. Красовицького, А. Парінова та інших [1].

Проте, проведений нами аналіз багатьох нормативно-правових, навчально-методичних та інших джерел дозволяє стверджувати, що в українській педагогічній науці та цього часу ще не здійснено цілісного дослідження проблеми педагогічної освіти вчителів у вищих навчальних закладах Республіки Польща. Разом з тим, існує необхідність вивчення, аналізу та використання досвіду інших країн, як важливого джерела вдосконалення педагогічної думки і розвитку вищих педагогічних навчальних закладів нашої держави, зокрема, нашого найближчого сусіда – Республіки Польщі.

Метою статті є проведення ретроспективного аналізу розвитку Поморської академії у місті Слупськ Республіки Польща.

тренажерів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців” [1, с. 11].

Компетенція: уміння визначати перспективи власного наукового дослідження, рефлексуючи власні досягнення і досягнення науки вітчизняного та світового масштабу.

Визначені і описані в статті особистісно-професійні компетенції, що використовуються в науці, є орієнтованими й апробованими в практиці наукових досліджень. У подальших розробках автор статті рекомендує удосконалювати як структуру дослідження, так і необхідні щодо її змістовно-методологічного наповнення та визначення особистісно-професійні компетенції.

Література

1. Задкова О.В. Формування готовності майбутніх пілотів до вирішення проблемних ситуацій в професійній діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О.В. Задкова. – Київ, 2011. – 20 с.
2. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: „К.І.С.”, 2004. – 112 с.
3. Ожегов С.И. Словарь русского языка / С.И. Ожегов. – М.: Русский язык, 1984. – 798 с.
4. Поясок Т.Б. Система застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх економістів у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Т.Б. Поясок. – Київ, 2010. – 42 с.
5. Словарь иностранных слов / Под ред. И.В. Лехина, С.М. Лошкиной, Ф.Н. Петрова. – М.:Сов. энцикл., 1964. –784 с.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2011р.